

**Efektyvus eksporto administravimas
įmonėje
Vidaus kontrolės užtikrinimas**

ES Gairės dėl prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolės vidaus atitikties užtikrinimo programos

2019 m. liepos 30 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2019/1318 dėl prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrolės vidaus atitikties užtikrinimo programų

DVEJOPO NAUDOJIMO PREKIŲ KONTROLĖS REGLAMENTO 2021/821

Preambulėje pažymėta

- Labai svarbu, kad eksportuotojai, tarpininkai, techninės pagalbos teikėjai ar kiti susiję suinteresuotieji subjektai prisidėtų prie bendro prekybos kontrolės tikslo. Kad jie galėtų veikti laikydamiesi šio reglamento, su sandoriais, kuriems taikomas šis reglamentas, susijęs rizikos vertinimas turi būti atliekamas taikant sandorių tikrinimo priemones, dar vadinamas deramo tikrinimo principu, kurios yra vidaus atitikties užtikrinimo programų dalis.
- Įgyvendinant šias vidaus atitikties užtikrinimo programas, visų pirma turi būti atsižvelgiama į eksportuotojų dydį ir organizacinę struktūrą
- Vidaus atitikties užtikrinimo programos (ang. ICP) gairėse nustatyta sistema, skirta padėti eksportuotojams nustatyti, valdyti ir sušvelninti su prekybos dvejojo naudojimo prekėmis kontrole susijusią riziką ir užtikrinti atitiktį atitinkamiems ES ir nacionaliniams teisės aktams

7 pagrindiniai vidaus atitikties užtikrinimo programos elementai *(ang. Internal compliance programme (ICP))*

1. Aukščiausiojo lygio vadovybės įsipareigojimas užtikrinti atitiktį
2. Organizacinė struktūra, atsakomybė ir ištekliai
3. Mokymas ir informuotumo didinimas
4. Sandorių tikrinimo procesas ir procedūros
5. Veiklos rezultatų peržiūra, auditai, pranešimų teikimas ir taisomieji veiksmai
6. Įrašų registravimas ir dokumentai
7. Fizinis ir informacijos saugumas

***Ko tikimasi?* Elemento tikslo apibūdinimas**

***Kokie yra su tuo susiję veiksmai?* Galimi procedūrų parengimo arba įgyvendinimo sprendimai**

1. Aukščiausiojo lygio vadovybės įsipareigojimas užtikrinti atitiktį
2. Organizacinė struktūra, atsakomybė ir ištekliai
3. Mokymas ir informuotumo didinimas
4. Sandorių tikrinimo procesas ir procedūros
5. Veiklos rezultatų peržiūra, auditai, pranešimų teikimas ir taisomieji veiksmai
6. Įrašų registravimas ir dokumentai
7. Fizinis ir informacijos saugumas

1. Aukščiausiojo lygio vadovybės įsipareigojimas užtikrinti atitiktį

Ko tikimasi?

Kokie su tuo susiję veiksmai

Parengiamas bendrovės įsipareigojimo pareiškimas, kuriame būtų nurodyta, kad bendrovė laikosi visų ES ir valstybių narių prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės teisės aktų.

Apibrėžti konkretūs su atitikties užtikrinimu susiję vadovybės lūkesčiai ir perteikta veiksmingų atitikties užtikrinimo procedūrų svarba bei joms teikiama vertė

Siekiant skatinti atitikties užtikrinimo kultūrą, aiškiai ir reguliariai informuojami visi darbuotojai (taip pat darbuotojai, kurie neatlieka jokių su prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrole susijusių funkcijų) apie bendrovės įsipareigojimo pareiškimą

2. Organizacinė struktūra, atsakomybė ir ištekliai

Ko tikimasi?

- Bendrovė turi vidinę organizacinę struktūrą, kuri nustatoma raštu ir kuria sudaromos sąlygos vykdyti vidaus atitikties užtikrinimo kontrolę.
- Organizacinėje struktūroje nustatomas (-i) ir paskiriamas (-i) asmuo (-enys), kuriam (-iems) tenka bendra atsakomybė užtikrinti, kad būtų vykdomi bendrovės įsipareigojimai užtikrinti atitiktį.
- Visos su atitikties užtikrinimu susijusios funkcijos, pareigos ir atsakomybė yra apibrėžiamos, priskiriamos ir tarpusavyje susiejamos tokia tvarka, kad vadovybė būtų garantuota, jog bendrovė apskritai užtikrina atitiktį.
- Bendrovė užtikrina, kad visose su prekyba dvejopo naudojimo prekėmis susijusiose verslo srityse dirbtų tinkami darbuotojai, kurie akivaizdžiai turėtų reikiamų įgūdžių.
- Bent vienam bendrovės asmeniui yra (nebūtinai išimtinai) pavedama vykdyti prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės funkciją.

2. Organizacinė struktūra, atsakomybė ir ištekliai (2)

Kokie yra su tuo susiję veiksmai?

- Nustatyti už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingų darbuotojų skaičių, atsižvelgdami į reikiamus teisinius ir techninius aspektus. Pavesti bent vienam bendrovės asmeniui vykdyti šią užduotį ir užtikrinkite, kad, kai šio asmens nėra (pvz., dėl ligos, atostogų ir t. t.), šią užduotį galėtų prisiimti taip pat kvalifikuotas pavaduojantis asmuo.
- Aiškiai nustatyti, apibrėžti ir priskirti visas su atitikties užtikrinimu susijusias funkcijas, pareigas ir atsakomybę, galbūt organizacinėje schemoje. Jei įmanoma, aiškiai nurodyti [darbuotojų] pavadavimo funkcijas.
- Užtikrinti, kad prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės vidaus organizacinė struktūra būtų žinoma visoje organizacijoje
- Užtikrinti, kad už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės klausimus atsakingo asmens kontaktiniai duomenys būtų žinomi bendrovėje.
- Apibrėžiami kokių žinių ir įgūdžių reikia už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingiems teisininkams ir techniniams darbuotojams.

3. MOKYMAS IR INFORMUOTUMO DIDINIMAS

Ko tikimasi?

- Rengdama mokymą bendrovė užtikrina, kad už prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolę atsakingi darbuotojai žinotų apie visas susijusias eksporto kontrolės taisykles, taip pat bendrovės ICP ir visus jų pakeitimus.

SANDORIŲ TIKRINIMO PROCESAS IR PROCEDŪROS (1)

Ko tikimasi?

- Bendrovė turi vidinę organizacinę struktūrą, kuri nustatoma raštu ir kuria sudaromos sąlygos vykdyti vidaus atitikties užtikrinimo kontrolę.
- Organizacinėje struktūroje nustatomas (-i) ir paskiriamas (-i) asmuo (-enys), kuriam (-iems) tenka bendra atsakomybė užtikrinti, kad būtų vykdomi bendrovės įsipareigojimai užtikrinti atitiktį.
- Visos su atitikties užtikrinimu susijusios funkcijos, pareigos ir atsakomybė yra apibrėžiamos, priskiriamos ir tarpusavyje susiejamos tokia tvarka, kad vadovybė būtų garantuota, jog bendrovė apskritai užtikrina atitiktį.
- Bendrovė užtikrina, kad visose su prekyba dvejopo naudojimo prekėmis susijusiose verslo srityse dirbtų tinkami darbuotojai, kurie akivaizdžiai turėtų reikiamų įgūdžių.
- Bent vienam bendrovės asmeniui yra (nebūtinai išimtinai) pavedama vykdyti prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės funkciją.

4. Sandorių tikrinimo procesas ir procedūros (2)

Kokie yra su tuo susiję veiksmai?

- **Prekių klasifikavimas**

Prekių klasifikavimas atliekamas lyginant ES ir nacionaliniuose dvejopo naudojimo prekių kontrolės sąrašuose pateiktas prekės technines charakteristikas.

Rekomenduojama iš savo tiekėjo (-ų) prašyti informacijos apie dvejopo naudojimo medžiagų, sudedamųjų dalių, posistemų, kurios yra apdorojamos ar sujungiamos jūsų bendrovėje, įskaitant gamyboje naudojamas mašinas, klasifikaciją.

- **Sandorio rizikos vertinimas**

Paskirties vietų ir subjektų, kuriems taikomas embargas, sankcijos, arba „jautrių paskirties vietų ir subjektų“ patikrinimai

Remdamiesi atnaujintų sankcijų sąrašais, užtikrinkite, kad nė vienas iš susijusių šalių (tarpininkams, klientui, gavėjui ar galutiniam naudotojui) nebūtų taikomos ribojamosios priemonės (sankcijos).

- Pažinkite savo klientus ir žinokite apie savo produktų galutinį naudojimą.
- Nukreipimo rizikos tikrinimas. Būkite budrūs dėl nukreipimo rizikos rodiklių ir požymių, rodančių įtartinas užklausas ar užsakymus. 2 priede pateikiamas klausimų, kuriais galima remtis tikrinant nukreipimo riziką, sąrašas.
- Į sąrašą neįtrauktų dvejopo naudojimo prekių visa apimančios kontrolės priemonės
- Licencijų ir licencijos paraiškos reikalavimų, nustatymas
- Po licencijų išdavimo vykdomos kontrolės priemonės, įskaitant vežimo ir licencijos sąlygoms kontrolę

5. VEIKLOS REZULTATŲ PERŽIŪRA, AUDITAI, PRANEŠIMŲ TEIKIMAS IR TAISOMIEJI VEIKSMAI

- Numatyti veiklos rezultatų kontrolės procedūras

6. ĮRAŠŲ REGISTRAVIMAS IR DOKUMENTAI

Išsami įrašų registravimo sistema padės bendrovei atlikti veiklos rezultatų peržiūrą ir auditus laikantis ES ir (arba) nacionalinių dokumentų saugojimo reikalavimų ir palengvins bendradarbiavimą su kompetentingomis institucijomis, kai pateikiama su prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrole susijusi užklausa.

7. FIZINIS IR INFORMACIJOS SAUGUMAS

- Pagrindinių apsaugos priemonių ir procedūrų, susijusių su saugiu elektronine forma įrašytų dvejopo naudojimo programinės įrangos ar technologijų saugojimu ir saugia prieiga prie jų>

LIETUVOS STRATEGINIŲ PREKIŲ KONTROLĘ REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ NUOSTATOS DĖL VIDAUS ATITIKTIES UŽTIKRINIMO PROGRAMOS

Vyriausybės nutarimu Nr. 932 patvirtintos Strateginių prekių licencijavimo taisyklės

- **Licencijavimo taisyklių dalyje Dokumentai, kurių reikia licencijai visuotinei eksporto licencijai gauti 14.2., 14.6....**
- **<14.2. norintis gauti visuotinę eksporto licenciją eksportuoti dvejopo naudojimo prekes, išvardytas Reglamento (ES) 2021/821 I priede turi pateikti:**
- **<14.6. norintis gauti visuotinę eksporto licenciją eksportuoti karinę įrangą ar visuotinę siuntimo Sąjungoje licenciją siųsti karinę įrangą:**
- **< informaciją, ar juridinis asmuo arba užsienio juridinio asmens ir kitų organizacijų filialas turi įgyvendintą vidaus atitikties užtikrinimo programą pagal Europos Sąjungos gaires dėl prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės vidaus atitikties užtikrinimo programos, priimtas pagal Rekomendaciją (ES) 2019/1318, arba įmonės ar filialo vadovo pasirašytus dokumentus, kuriuose nurodytas už eksporto kontrolę atsakingas įmonės darbuotojas, aprašyta, kaip įmonėje tvarkoma karinės įrangos eksporto ir siuntimo duomenų apskaita, ir įrašytas įsipareigojimas teikti Ekonomikos ir inovacijų ministerijai informaciją apie visuotinės eksporto ir visuotinės siuntimo Sąjungoje licencijos naudojimą Taisyklių 56 punkte nustatyta tvarka;>**

DAUGIAU INFORMACIJOS GALIMA RASTI

2019 m. liepos 30 d. **Komisijos rekomendacija (ES) 2019/1318** dėl prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolės vidaus atitikties užtikrinimo programų

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019H1318>

Europos Komisijos interneto svetainė

https://policy.trade.ec.europa.eu/help-exporters-and-importers/exporting-dual-use-items_en

Ekonomikos ir inovacijų ministerija

<https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/eksportas/strateginiu-prekiu-kontrole/>

Tarptautinių sankcijų įgyvendinimas

<https://urm.lt/sankcijos>

Ačiū už dėmesį

Rūta Sakalauskienė, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2026 09 23